

סיפורים נפלאים פרשת נח

"קץ כל בשר בא לפני" (ו, יג)

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו סיפר: הרבנית קנייבסקי ע"ה אשת חבר לגאון רבי חיים שליט"א הייתה נוסעת מפעם לפעם אל אביה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל.

פעם אחת כשנפגשה שם עם אחיה רבי אברהם זצ"ל, אמר לה: "הנה כאן על הבלטה הזאת, היית עומדת כל יום מארבע לפנות בוקר וקראת תהלים".

אחת הנשים שהתלוותה אליה שאלה אותה בדרך חזור "למה הוא התכוון?" ניסתה הרבנית לבטל את הדברים באומרה: "שום דבר, זה סיפור ישן" ... אך ההיא הפצירה בה, עד שלבסוף פתחה וסיפרה: "אבי הגר"ש אלישיב לא ענין אותו שום דבר בעולם חוץ מתורה, ואמי לא ענין אותה שום דבר בעולם חוץ מהדאגה שאבא ילמד תורה. בבית לא היה לחם לאכול, כפשוטו. אני, הבת הבכורה, למדתי הנהלת חשבונות, ומאחר שלא היה לי היכן ללמוד, רק אצל אנשים שחלשים בהשקפה בעניני אידישקייט, פחדתי מאוד מהשפעתם השלילית. על כן בכל בוקר לפני שהלכתי ללימודים, אמרתי במשך שעה ארוכה את כל ספר התהלים, והתפללתי מעומק לבי להשי"ת שלא אנוק מהם..."

"כי מלאה הארץ חמס" (ו, יג)

בעיר חיפה דרו שני יהודים שעמלו לפרנסתם והיו רואי חשבון. האחד התפרנס ברווח, והיה "ברומו של עולם" והשני התפרנס בקושי ובדוחק. הגיע הראשון שהתפרנס בכבוד, אל החזון איש ושאל: בחסדי ה' טוב לי בפרנסה, אך מתירא אני על חינוך הילדים בעיר זו שמא תשפיע הסביבה עליהם. השיב החזון איש: "אם כן קמים ועוזבים את המקום!" ואכן כך עשה, הוא עזב את חיפה, ויתר על הפרנסה ברווח והלך לדור בירושלים. והנה גם השני שהתפרנס בקושי, בא לשאול את החזון איש בנוסח הבא: "פרנסתי בקושי, וברצוני לעזוב את חיפה, מה עלי לעשות?" מיד שאלו החזון איש: מה עם חינוך הילדים? השיב הלה: "מצד זה אני נמצא במקום טוב ליד בית ספר חרדי, אבל בגלל דוחק הפרנסה ברצוני לעבור לתל אביב". השיב לו החזון איש: "בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום!" (איש לרעהו)

"כי מלאה הארץ חמס" (ו, יג)

לא נחתם דינם אלא על הגזל. (רש"י)

רבה הראשון של העדה החרדית בירושלים, הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל היה ממונה על קופה מיוחדת אשר ממנה - היו מסייעים לבני ירושלים להשיא את ילדיהם. באותם הימים העניות הייתה נחלת הכלל, והדלות ניכרה מכל פינה. כל אדם אשר היה זקוק לסכום כסף בכדי להשיא את ילדיו, קיבל מן הקופה, סך של ארבע זהובים! מדובר בסכום גדול מאוד באותם הימים, אשר סייע להורים להשיא את ילדיהם בכבוד.

פעם אחת, עמד רבי יוסף חיים עצמו להשיא את בתו, אולם לא רצה לקחת בעצמו מקופת העזרה. המתין רבי יוסף חיים, אולי שאר הגבאים הממונים יזכרו לתת לו את ארבעת הזהובים, אולם הדבר נשכח מליבם. משראה רבי יוסף חיים, שאינו מקבל עזרה, הלך וביקש הלוואה מאחד מעשירי ירושלים.

העשיר שמח על שהזדמן לו לעזור לרב הנערץ, והלווה מיד את הסכום המבוקש. לאחר זמן נערכה החתונה ברוב עם.

למחרת החתונה, נזכר אחד הגבאים בבהלה, כי שכחו לתת לרב את ארבעת הזהובים. רץ מיד הגבאי לבית הרב ביקש את מחילתו, והגיש לו את הכסף. "איני יכול לקחת סכום זה", אמר רבי יוסף חיים, "מטרת הקופה היא כדי לעזור לחתן ילדים, ולא כדי להחזיר הלוואות..." (פניני עין חמד)

"תחתים שניים ושלישים תעשה" (ו, טז)

בראשית ימי הנסיעה ברכבת התחלקו הנסיעות לג' מחלקות. מחלקה ראשונה הייתה מחלקה מפוארת עם כיסאות מרופדים, מרחב נאה ושירות אישי לנוסעים. מטבע הדברים היה מחיר הנסיעה במחלקה ראשונה מופקע כטיסה במטוסי זמננו. במחלקה השנייה היו מושבים סבירים ללא שירות אישי וללא מרחב, כעין האוטובוסים של ימינו. ובמחלקה השלישית - בה היו כרטיסים זולים מאוד - היו ספסלי עץ נוקשים בצדדים ושטח אמצעי שבו היו בערבוביה חיות ותרנגולות, בני אדם וסלי קניות, תיקי נסיעות ומה לא...

באחת הפעמים נסע רב מסוים ברכבת וקנה כרטיס פשוט למחלקה השלישית. הצטנע הרב בפינה ולמד. עבר לידו משכיל אחד שתהה כדי לקנטרו: "רבי, תמהני על צדיק כמוך שנוסע במחלקה שלישית". השיב הרב: "עלי אין זו תמיהה. שכן ישנן דרגות של צדיקים. צדיקים דרגה א', צדיקים דרגה ב' וצדיקים כמוני - דרגה ג'. לפיכך נוסע אני במחלקה השלישית. אולם תמהני עליך, כיצד חצוף ממדרגה ראשונה כמוך נוסע בקרון המחלקה השלישית" ... (במחשבה תחילה)

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (ח, כא)

הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' ז"ע אמר: כי את המשמעות האמיתית של הפסוק "כי יצר לב האדם רע מנעוריו", הבנתי היטב באחת מביקוריי אצל - הגה"ק בעל החפץ חיים ז"ע, וכך היה מעשה: פעם אחת נכנסתי ובאתי למעונו של החפץ חיים שבראדין, ומצאתיו שעומד ומאכיל את בנו הפעוט 'אהרן', ילד זקוניו (מזיווג שני), שישב באותה שעה על כסא גבוה המיוחד לתינוקות. ה'חפץ חיים' ריצה את הילד פעם אחרי פעם בקול מתחנן: 'אהר'לה, אכול. אהר'לה, אכול', ואהר'לה מתעקש וממאן לאכול. לפתע הסב ה'חפץ חיים' את פניו אלי, אחרי שהבחין בהיכנסי, ויאמר:

"היודע מר, מדוע הילד איננו אוכל? זה היצר הרע שמפתה אותו לבל יאכל! והוסיף מיניה וביה, הלא מקרא מלא הוא בספר בראשית "כי יצר לב

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת נח

קרובו של הרב... הלמדן נשתתק, בידועו שהאמת עם רבינו. באותו קיץ נסע רבינו למרחץ "ווינענער-באדער" [מרחצאות ווינה]. הגיע לשם גם הגה"ק רבי מרדכי באנעט, ושניהם התאכסנו באכסניה אחת כדרכם במשך כמה שנים. התאספו שמה העדרים, תלמידי חכמים, ובתוך הבאים היה גם כן הלמדן ההוא מפרעשבורג. תוך כדי שיחה, התגלגלו הדברים באותו ענין אשר עליו אמר רבינו את דברי התורה הנ"ל. כאשר סיים רבינו לדבר על כך, אמר אותו האיש: "רבי, זה משלי הוא, ויזכור נא שביום פלוני הגדתי הדבר לפניו בפרעשבורג". כל השומעים חרה להם מאוד על העזות הזאת, והלה קם ויצא, ורבינו שתק ולא דיבר מאומה.

כאשר הלכו להם האנשים ונשארו שני הגאונים יחידים, סיפר רבינו להגה"ק המהר"ם, גופא דעובדא היכי הוה. עמד הגה"ק רבי מרדכי ברוגז מכסאו ואמר: "זאגט מיר נאר פרעשבורגער רב, ווי האט מאן איין זאלכען כח המעצור? ווי קאן מאן דאס נאר אויסהאלטן?!" [יאמר נא רבה של פרעשבורג, איך יש לכם כח מעצור כזה? איך אפשר לסבול זאת?!]

צא וראה גודל מידותיו הנעלות של רבינו הגדול, היאך קיים בעצמו להיות מן הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. ("ספרא דמלכא" מאת מהרש"ץ גנץ)

"וישת מן היין" (ט כא)

מסופר על הגאון רבי אברהם אבלי זיע"א שניהן כרב בעיר וילנא לאחר פטירת הגר"א ויע"א, שפעם בא אליו עובר אורח ותינה לפניו את צרותיו, הוא עני ואביון ואין לו במה לפרנס את משפחתו, מלבד זה יש לו שתי בנות שהגיעו לפרקן ואין לו במה להשיאן, הוא ביקש אפוא מאת רבי אברהם אבלי, שיעשה עמו חסד, ויתן לו מכתב המלצה לעשירי היהודים בוילנא, שיעזרו לו במצוה זו של הכנסת כלה. נענה לו הרב ונתן לו את המלצתו. לאחר שבועות אחרים מצאו את אותו אדם מוטל שיכור ברחוב ומכתב ההמלצה של רבי אברהם אבלי מתגולל על ידו.

לקחו את המכתב והביאו אותו אל הרב ואמרו לו יראה רבנו על מי הוא ממליץ לטובה, ולמי הוא נותן מכתבים. ענה רבי אברהם ואמר, וכי מפני שוטה זה שקלקל, אשנה אני את מעשי ואת דרכי ולא ארחם על הבריות? לאחר שנתפכח אותו אדם משכרותו, בא שוב לרבי אברהם וסח לפניו את צערו כי אבד ממנו מכתב ההמלצה, והוא מבקש שיתן לו מכתב אחר.

נענה רבי אברהם ואמר לו מתוך חיוך, אני חייב לך תודה, כי על ידך אני מבין את הפתגם השגור בפי ההמון, 'פלוני שיכור הוא כלוט', ומעודי הייתי תמה מפני מה מדמים את השיכור דווקא ללוט, והלא אף נח שתה ונשתכר, כמו שנאמר בראשית 'וישת מן היין וישכר', ולמה לא יאמרו שיכור כמו נח שהיה עוד קודם ללוט? אבל אתה הנחת את דעתי ותרצת את תמיחתי, נח שתה לאחר שכבר השיא את בניו ואת בנותיו, ועל כן אינו נקרא בשם שיכור, אבל אתה לוט שעדיין יש לך שתי בנות להשיאן, איך אתה מרשה לעצמך להשתכר? ולכן נקרא כל שיכור על שם לוט.

האדם רע מנעוריו, ובפירוש רש"י, 'מנעוריו' משננער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצר הרע, וכי מה מסוגל יצר הרע לומר לילד כה פעוט, אלא, 'אל תאכל', 'תהיה חלש', 'לא יהיה לך כח', 'תהיה ילד חולני ולא תלך ללמוד בחידר'... וכי משהו אחר יכול יצר הרע להסית ילד רך בשנים, שעוד לא מחוייב בשום מצוה, ופטור מעונשין? ... למשמע הדברים המשיך הרב מפוניבז' וסיפר נתחייכתי ועל פני ריחפה בת שחוק קלילה של קורת רוח. ראה אותי ה"חפץ חיים" בחיוכי, ופנה אלי שוב בנימה של אדם המביא לדבריו ראיה ניצחת: "רוצה מר להיווכח באמיתות הדבר, ילך נא לראות איך שהגוי השכן זולל וסובא ("ווי אזוי ער פרעסט און זויפט"), כי אותו יצר הרע המניא את אהר'לה שלנו מאכילה, הוא גופו אומר אל הגוי, "אכול! זולל! יהיה לך הרבה כח, תוכל להרביץ ולהרוג יהודים!" (פנינים)

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה" (ט)

(ב)

פעם אחת נסע הרה"ק רבי אורי מסטרעליק זי"ע עם אחדים מתלמידיו דרך יער, ובאמצע הדרך עמדו הסוסים ולא חפצו ללכת הלאה. הלך בעל העגלה לראות מה קרה, וראה דוב עומד וחפץ לדלג על הסוסים.

התחיל בעל העגלה לצעוק, אמר לו הרבי אל תתיירא, והלך מהעגלה עד סמוך לדוב, הגביה מעט כובעו מעל מצחו, ומיד ברח הדוב.

אמר רבינו הקדוש לתלמידים שהתפעלו, אל תחשבו שזהו מופת, כתוב 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה' אם האדם אינו מקלקל צלם אלוקים שעליו, אין לו לירא משום חיה. זהו שאמרו במשנה (אבות ג, י) 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו' בריות - רומז לכל בעלי חיים, אם הם נוחים הימנו ואינם אויבים לו, סימן היא שגם רוח המקום נוחה הימנו.

"שופך דם האדם דמו ישפך" (ט, ו)

פעמים רבות מדבר רבינו בגנות שפיכות דמים והלבנת פני חבירו ובשבח המעביר על עלבונו.

בישיבתו של רבינו החת"ס היה נהוג, שכאשר נסע בחור אל בית אבותיו, היה בא ליטול רשות מרבינו, ואז ביקש רבינו להגיד לו דבר-תורה אשר יאמר משמו לפני לומדי תורה בעיר מולדתו.

פעם אחת, ביקש בחור אחד ממדינת מעהרן לחזור לעירו. לרב של אותה עיר היה קרוב שהתגורר בפרעשבורג, והיה למדן גדול, אבל מינות נזרקה בו. הבחור לא ידע על כך, והלך להפרד מהאיש הזה כדי לקחת פרישת שלום ממנו לרב בקהילתו. שאל הלה את הבחור איזה דבר תורה אמר לו רבינו, השמיע לו את הדבר והלך לדרכו.

אחרי כמה שבועות, בא האיש ההוא לבית רבינו כדי לבקרו ונכנס עמו בדברי תורה. אמר לרבינו דבר-תורה יקר מפז. ענה לו רבינו: "דבר זה מאתי יצא ושמעת אותו בלי ספק מבחור פלוני לפני כמה שבועות, בטרם נסע מכאן", והוסיף: "מסתמא היה הבחור אצלך, מחמת שאתה